

Szyk wyrazów w zdaniu

Autor: Halina Karaś

Szyk wyrazów w zdaniu w dialektach jest nieco swobodniejszy niż w języku ogólnym. Końcówki czasu przeszłego bywają w większym stopniu przesuwane na wcześniejsze miejsca i łączone ze spójnikiem lub innym wyrazem zajmującym pierwsze miejsce w zdaniu, np. juzech wyśleńdził = wyszedłem, koniźmy odebrali, coźwa nie mieli widzić? Tak samo dzieje się z zaimkami mię, cię, się, go, mu i partykułami by, por. cyby go tys nie przyjon do służby; az sie na kawałeczki połomoł; zeby cie djabli wzieni. Często formy te mogą pojawić się również na początku zdania, np. sie ubrałem za starego dziada; byś tylko chcioł żryć, podczas gdy w języku ogólnym końcówki czasu przeszłego i zaimek zwrotny są ściślej powiązane z czasownikami. Przydawki z reguły występują przed rzeczownikami. Od norm języka ogólnego odbiega konstrukcja rzeczowników odsłownych, por. przy deskach rznięciu, do maku tarcia zamiast przy rżnięciu desek, do tarcia maku. Szyk wyrazów w zdaniu może być zmieniony także pod wpływem obcym, por. np. zmiany szyku liczebników pod wpływem niemieckim: jedyn dwadzieścia = 21 (na Śląsku). Por. Składnia dialektalna, Składnia dialektalna – wpływy obce.